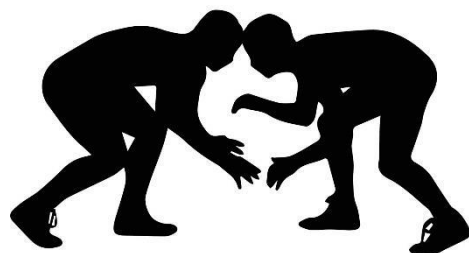
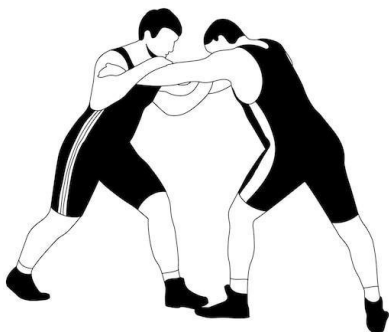

UPPLÄNDSKA IDROTTSMINNEN

Nr 4 december 2022

Ordförande har ordet

Kära medlemmar!

Nu när den mörka årstiden verkligen har gjort sitt intrång i vårt avlånga land hoppas vi att en tidning från Upplands Idrottshistoriska Förening, kommer att lysa upp dagen för Er.

Tittar vi kort tillbaka i tiden till den 28 september då vi arrangerade ett lyckat idrottscafé i Enköping. Det är alltid lite spännande att prova lite ny mark, men vågar man inget så vinner man inte heller något. Caféquällen blev lyckat har vi hört från många håll och dessutom vill vi hälsa 20 st nya medlemmar i vår förening som "skrev" på för oss denna kväll välkomna. Hoppas verkligen Ni kommer att trivas med det vi gör.

Vad skall vi då göra den närmaste tiden denna höst? Jo, den 15 november åker vi på en spännande bandyresa till Sandviken och Göranssons Arena för att se matchen Sandviken – Broberg. Önskedrömmen hade ju varit om Sirius hade varit ena partnern på banan. Tyvärr löstes det inte det denna gång. Någonting vi siktar på i framtiden. Däremot kommer några verkliga Siriusprofiler från den gamla goda tiden åka med oss i bussen och verkligen berätta hur det gick till när Sirius var bäst. Det är bl.a Mr Bandy själv; Ulf Fredin som kommer att följa med på denna resa tillsammans med Matti Pohjanen, Göran Angesten och Lasse Svensson. Skall bli mycket spännande och lyssna på dessa verkliga bandyprofiler. Höra bl.a vad de tycker om bandyn då och nu.

Sedan planerar vi en cafékväll i Uppsala tisdagen den 6 december med Sirius sportchef i fotboll Ola Andersson. Vi har nu på gång några verkliga Sirius profiler i fotboll som vi hoppas har tid att komma till oss denna kväll. Det är inga mindre än Leif Eriksson och Morgan Hedlund. Ola berättar om dagens Sirius och Leffe och Morgan om hur det var när de var på banan. Kan bli hur bra som helst. Vi har sedan en verklig Siriusprofil i vår styrelse, nämligen Svante Brinkhagen med oss denna kväll och den som kommer att hålla i det hela är Perra Hansson. Allt detta bådär för en kanonkväll!

Med bandyresan och caféquällen blir det en verklig blåsvart höst!

När vi tittar lite snabbt på nästa år, tiden går fort, så har vi planerat vårt årsmöte till den 1 mars i Tunabergskolan. Efter sedvanliga årsmötesförhandlingar så kommer Radiosportens Bengt Skött att berätta om sitt rika arbetsliv. Bengt är boende i Uppsala och har nyligen blivit medlem i vår förening. Något verkligen att se fram emot! Boka redan in tisdagen den 1 mars i Er kalender.

Nu ser vi fram emot att få hälsa en full buss välkomna på vår resa till Sandviken den 15 november. Må så gott alla medlemmar och var rädda om Er i höstmörkret!

Upplands Idrottshistoriska Förening

Kansli: Ny adress: Ekebybruk 16, 752 63 UPPSALA

Postgiro: 81 82 34-7. Swish: 123 321 4905 Org. Nr: 802497-0405

Hemsida: www.laget.se/UPPLANDSIHF

Styrelse , organisation

- Ordförande: Lennart Bernström. Läby Österby 113, 755 92 Uppsala
Tel: 076-390 18 25. E-post: lennart.bernstrom@gmail.com
- Vice ordförande: Leif Wahlström. Utmarksvägen 4, 743 82 Bälinge
Redaktion: Tel: 070-879 18 05. E-post: leffe@ uppsala.mail.telia.com
- Kassör: Marianne Gustafsson. Sjungarbacksvägen 3, 743 82 Bälinge
Tel: 070-257 03 10. E-post: m-a.g@telia.com
- Sekreterare: Sten Johansson. Exarbyvägen 3, 748 96 Tobo
Web-master: Tel: 070-584 99 78. E-post: gruselvis@gmail.com
- Ledamot: Per Hansson. Vallbygatan 16, 753 24 Uppsala
Tel: 070-323 21 22. E-post: plhansson@hotmail.com
- Ledamot: Lars-Gunnar Borg. Bokvägen 10, 755 50 Uppsala
Tel: 070-536 13 25. E-post: cykellasse45@gmail.com
- Ledamot: Mats Taxén. Tre Kungars Väg 3, 125 35 Älvsjö
Redaktion: Tel: 070-358 28 06. E-post: mats.taxen@telia.com
- Ledamot: Svante Brinkhagen. Svartbäcksgatan 43 E, 753 16 Uppsala
Redaktion: Tel: 070-639 11 29. E-post: svante.brinkhagen@gmail.com
- Adj. Ledamot: Leif Nilsson. Oslogatan 79, 752 64 Uppsala
Redaktion: Tel: 070-358 15 56. E-post: leifnilsson2013@bredband.net
- Hedersordförande: Bernt Karlsson, Blekingev. 13. 757 58 Uppsala.
Tel: 070-253 08 28. E-post: bernt.karlsson@live.com
- Revisor: Lars Ivar Olsson. 073-322 07 60 olssonlarsivar41@gmail.com
Revisorsuppleant: Karin Lamberg. 070-311 31 09
- Valberedning: Per Berlin. 0730-68 75 11
Valberedning: Kent Carlén 0705-25 68 60
Valberedning: Arne Nordesjö 0704-25 33 54

Rättelser och kompletteringar till tidigare nummer av Uppländska Idrottsminnen är välkomna.

Det är ju så att det med säkerhet missas idrotts- och ledargiganter, ärofyllda resultat och intressanta anekdoter som borde nämnas i artiklarna, men tillgången till detta material är inte alltid tillgängligt varken i redaktionens huvuden eller i sökbar text. Ibland även av utrymmesbrist. Men kan, som här, kan rättas till.

Nr 3 i augusti 2021 innehöll mycket om **orientering** där ett flertal orienteringsklubbar presenterades och vi även nämnde ärofyllda framgångar.

Vår medlem Tord Lind i Valbo kompletterar numret med följande fakta:

Vid genomgång av idrottsminnen nr 3 aug. 2021 gällande placeringar för Upplandslagen i tiomila åren 1945-1971 saknar jag resultaten för Tierps IF som skall vara: -1958 placering 2, 1961 placering 4, 1965 placering 4 och 1966 placering 1.

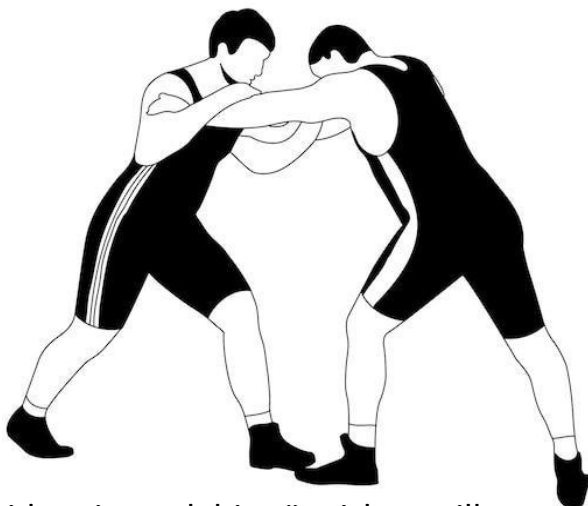

Plats/tid: Tunabergsskolans aula 6 december kl. 19.00 – fika innan dess.
Parkering på skolgården – infart intill koloniområdet.

Föreläsare: Äldre Siriustid – Leffe Eriksson, Uffe Wahlqvist och Morgan Hedlund
Nutid i Sirius – Ola Andersson
Moderator – Perra Hansson

Kostnad: Medlemmar 50 Kr. Övriga 150 kr = medlemskap nästa år 2023.

Vi beklagar missen med att inte informera om krav på anmälan till idrottsresan innan betalning pga begränsade platser. "Först till kvarn". (UIHF's smarta medlemmar fattade det tydligen ändå)

Brottning har alltid varit en del i människans tillvaro och även många miljoner år innan dess i ett mycket tidigt primatstadium. Precis som vi nu ser det runt omkring oss bland djuren som brottas för att öva upp jaktförmåga, självförsvar och revirhävdelse.

Som människa har vi inte bara brottats av osämja utan även som kamratlig styrkemätning långt innan begreppet idrott ens var uppfunnet.

Brottning är en av de äldsta kända idrotterna. Bland de fynd som gjorts från det Summeriska riket i Mindre Asien omkring 3000 f.Kr. finns en bronsstaty som föreställer en brottare i krysstagskoppling.

Brottningen var en högt utvecklad idrott i det forntida Egypten och brottningen var dessutom den populäraste sporten i de antika olympiska spelen. Mästare finns upptecknade från år 708 före Kristus och de hyllades som gudar.

Den moderna brottningen, Grekisk-romersk, utformades i Frankrike och i USA utvecklades fristil, från mitten och slutet av 1800-talet.

Män tävlar i de båda stilarna: grekisk-romersk och fristil. I grekisk-romersk stil är grepp nedanför höfterna inte tillåtna. I fristil är grepp över hela kroppen tillåtna. Tjejer tävlar endast i fristil.

Sverige har traditionellt alltid varit starka i grekisk-romersk stil.

Inget nytt i att även kvinnor har brottats sedan människans begynnelse, även om det i dessa fall sannolikt mer handlat om konflikter än att mötas bara för att utröna vem som är fysiskt starkast, vilket torde vara en typiskt manlig företeelse.

Kvinnliga brottare finns det massor av idag och ett par av dem ute i landet tillhör världseliten, men de brottas inte bara med varandra, utan även med "gubbväldet" inom förbundet.

Pojkar och flickor rekryteras i samma omfattning och utgör en stor del av brottningsföreningarnas verksamhet.

Kvinnliga framgångsrika elitbrottare saknas inte heller men, som sagt, grenskillnad förekommer. Män brottas i två stilar, Grekisk romersk och Fristil, medan dambrottnings endast innehåller Fristil.

Sportreportern på SVT, Lotta Fahlberg, ställde sig frågan om varför vissa idrottsgrenar för kvinnor tillkommit så sent?

Ja, i vår del av världen kan man ställa sig den frågan och den framlidne författaren Joseph Conrad svarade en gång att – ”vara kvinna är en ruskigt svår sak eftersom det i huvudsak består av att handskas med män”.

Så är det ju fortfarande fast det långsamt blir bättre. Åtminstone i vår demokratiska del av världen. Svårare är det speciellt i länder med teokratisk regim som styrs av religiösa fanatiker. Jämställdhet även i idrottens värld är något stort att kämpa för.

Leif Wahlström

Uppsala Atletklubb är en gammal anrik brottarklubb som bildades 1919. UNT-arkiv har inget om UAK från startåret, men visst förekom brottnings här i vårt Uppland långt innan dess. UNT har under många år skrivit spaltmeter om brottnings som var och en kan läsa på nätet via UNT-Arkiv.

Denna annons fanns i UNT år 1900 och lockade till brottnings om en femtilapp i vinst till den som klarade sig mot atleten Anders Andersson i minst 15 minuter.

En femtilapp vid den tiden motsvarar idag knappt 3000 kr.

Atleten och Brottaren
Anders Andersson
från Siljansnäs i Dalarne
giver

Stor Uppvisning
å Norrlands Nation (Godtemplarlokalen)
Onsdagen den 21 Mars kl. 8 e. m.
Lyftning af kulor, vigter och karlar m. m.
Innehar skandinaviskt rekord och guldmedalj för lyftning med tänderna.
Hästerskor brytas med blotta händerna.
 Slår med blotta handen 8-tums spik igenom en 3 tum tjock, plåtbeslagen plank.
Oöfverträffadt!
Starka herrar torde anmäla sig till brottnings och Andersson lofvar 50 kr. till den som ej besegras på 15 minuter.
Vidare genom affischer! 906

Svenska Brottningförbundet bildades år 1909 och Riksarkivet har lagrat förbundets historiska dokument och presenterar förbundet med följande text:

Svenska Brottningförbundet

Svenska mästerskap i brottning och tyngdlyftning arrangerades tillsammans med SM i friidrott i seklets början. Redan 1896 arrangerades de första SM-tävlingarna, då utan viktklassindelning. Genom att brottningen kom via Danmark blev skåningarna tidigt

ledande. Intresset kom sedan att sprida sig vidare till västkusten och Göteborg.

År 1909 vid SM i Göteborg bildades Svenska Atletikförbundet, ett förbund för brottning och tyngdlyftning.

Om det nu var danskarna som kommit med de första impulserna så var det våra grannar i Finland som kom att betyda mycket för utvecklingen av brottningen i Sverige. Tränare engagerades från Finland.

År 1920 gick brottningen och tyngdlyftningen skilda vägar och Svenska brottningförbundet bildades. Einar Råberg som valts till ordförande 1918 följde brottarna och blev det internationella förbundets förste president när förbundet bildades 1921.

Under 1920- och 1930-talen nådde svensk brottning fantastiska framgångar. Vid OS i Los Angeles 1932 tog Sverige sex guld, ett silver och tre brons. Intresset för brottning ökade markant. Antalet föreningar steg under perioden 1932-1936, från 100 till 350 stycken. Sverige var världens ledande brottningnation. Vid olympiska spelen 1936 upprepades framgångarna och brottningen var något av Sveriges nationalsport. Huvudkonkurrenterna under perioden kom nästan alltid från Finland.

Under andra världskriget kom en period av isolering och uteblivet internationellt utbyte. Mellan de nordiska länderna utkämpades landskamper. Efter kriget kom en ny storhetstid för den svenska brottningen. En glansperiod som ebbade ut först i mitten av 1950-talet. Det kom sedan att dröja till början av 70-talet innan Sverige ånyo nådde stora framgångar genom Pelle Svensson, Jan Karlsson, Frank Andersson och Lars-Erik Skiöld.

Svenska brottningsförbundet har idag 300 föreningar med ca 30 000 medlemmar varav 16 000 aktiva. Utmärkande för förbundets arkivmaterial är de välbevarade protokollserierna. Handlingar rörande tävlingar finns bevarade sedan början av 1930-talet, medan korrespondensserierna tar sin början först i slutet av 1940-talet. Dagböcker finns bevarade från 1929 samt pressklipp med vissa luckor från samma tid.

Leif Wahlström

Vykort - brottning, Vaksala torg, Uppsala 1912

Av Leif Wahlström

Brottning är en av de sporter som inte är lika publikdragande som lagsporterna och vi får via TV-soffan i bästa fall denna uråldriga kampsport tillgänglig endast under Olympiska Spelen, trots att brottning är Sveriges mest framgångsrika OS-gren och borde gjort sig förtjänt av större uppmärksamhet än bara vid OS.

Boxning är också uråldrigt och vi gjorde ett temanummer om boxning i marsnumret 2021. Brottning har efterfrågats och nu är det dags att minnas vad UAK – Uppsala Atletklubb – med flera uppländska brottarföreningar har för historia.

Brottning som idrottsbegrepp, har som bekant två internationella grenar, Grekisk romersk och Fristil, i en mängd olika viktklasser.

Nu utesluter jag givetvis Wrestling, eller Fribrottning som det kallas på svenska, som är en registrerad show och inte en idrott, samt andra udda kombinationsvarianter. Men det finns faktiskt fler internationella brottningsgrenar och dessa återfinns inom de japanska budosporterna. Sumobrottning och Judo.

Judo, som också är en OS-gren, har en hel del gemensamt med fristilsbrottningen. Man sparkas inte som somliga tror, men kast, fasthållning och halslås är gällande. Den stora skillnaden är att man greppar klädseln och inte som i brottning där man greppar armar och bål samt något annorlunda tekniker.

Judo var en sport jag ägnade mig åt under tonåren, men slutade när värnplikten tog vid. Den kontakt jag haft med brottning är dock under mina yngre år då jag for omkring i Sverige och tävlade i modellflyg. Hos oss på Uppsala Flygklubbs lokal för modellflyg luktade det lim, lack och motoravgaser från förbränd ricinoljeblandning med eter.

Vi modellflygare hade lokalen på vindsvåningen S:t Persgatan 5 in på gården. I våningen under oss luktade det "annorlunda" för där hade UAK sin träningslokal.

*UAK träningslokal
S:t Persgatan 5
invigdes 1934
Hus numera rivet*

Och längst ned i samma trapphus fanns Lelles Motordelar.

På innergården fick vi modellflygare och UAK's brottare med slalomteknik ta oss fram mellan Lelles alla reparationsobjekt, i form av motorcyklar och scotrar, för att vi skulle kunna komma fram till trapphuset.

Tror att Lelle fick återtanka en del av reparationsobjekten eftersom det slangades en del för att fylla mopparna som ofta färdades till Sundbro flygfält. Modellflygarbudgeten innehöll bara kostnader för byggmaterial till tävlingsmodellerna. Detta var på 60-talet och är numera preskriberat.

Ute i trapphuset stod ofta UAK's brottardocka, "Bill", som kunde skrämmas ibland då trappljuset krånglade, men oftast varnades man av lukten.

UAK, Uppsala Atletklubb

En anrik klubb som fyller 104 år vid årsskiftet. UAK bildades 1919 och är därmed Upplands äldsta brottarklubb.

Följande kan man läsa på deras hemsida om brottning:

Tålamod - BROTTNINGENS ALLA STEG!

Det är många tuffa steg man ska ta sig igenom under en brottningskarriär. Låt säga att man börjar brottas vid 6-7 års ålder, knatte/flickor yngre. De första matcherna åker man riktigt i mattan och man ställer sig frågan "varför gör jag detta".

Efter ett par år så har man kommit in i ålderskategorin, man har knäckt vissa koder som gör att man nu börjar vinna lite.

Livet leker fram tills den dagen man ska byta till kategori pojk/flickor äldre. Tillbaks på ruta ett igen känns det som. Motståndarna är stora och starka, och då även ett par år äldre. Förlustmatcherna har återigen fått en plusstatistik, och kroppen skriker igen, VARFÖR!"

Men efter en viss tid, även i denna kategori så börjar vinsterna få fäste igen. Brottningslivet är återigen fantastiskt, fram tills man ska upp till kategori ungdom. Nu börjar allvaret med ungdoms-SM och andra stora tävlingar. Man ställer sig frågan "är jag tillräckligt bra" när förlusterna börjar bli ett återkommande mönster. Träning, både mentalt och fysiskt så är man åter i topp i dessa sammanhang. Det är hela tiden du själv som avgör med din vilja och tålamod om du ska prestera i översta skiktet. När allt går som en dans, då ska du upp till juniorkategorin. "Inte en gång till", tänker du. Jag orkar inte, eller?

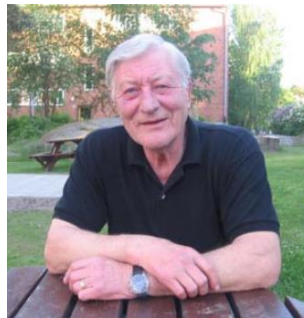
Men om du vill så orkar du. Nu börjar första jagandet om att etablera sig i Sverige-eliten. Efter den kraftsamlingen, så blir nästa steg att komma upp till internationella junioreliten. Steget är brutalt stort. Du vill upp till yppersta toppen i världseliten för juniorer, där träning och mental styrka blir ett ännu större fundament i din satsning.

Sista steget senior, eller? Sista kategorin i din karriär, nu gäller det. Jag vill etablera mig i den yppersta Sverigetoppen som nybliven senior. Man får "puts" i början av olika svenska brottarstjärnor. Men någonstans finns det bilder i ens huvud där man ser att det en dag ska ske en förändring. Till sist så kanske du blir svensk seniormästare, lyckan är då fullgjord, eller? Nä, då börjar den riktigt tuffa tiden då du ska försöka nå den internationella toppen, den svåraste kategorin av dem alla.

Nu gäller det ännu mer vilja, tålamod och hårt arbete. Här finns det många som vikit ner sig, och som aldrig nådde sina drömmars mål. Drömmen slutade med ett SM-guld. Att nå den internationella toppen är en tuff kategori att gå igenom. Träning, mentalstyrka, uppoffring och tålamod, där har vi några av pusselbitarna för att nå den yppersta toppen. Ser man detta som en omöjlighet, ja då blir det aldrig en möjlighet. Ser man sig själv i dessa sammanhang, ja då har jag ökat mina aktier för att jag en gång ska nå mina drömmars mål, en medalj på EM, VM eller OS.

Men glöm inte en sak. Ha inte för bråttom. Njut av varje kategori, för din tid kommer. LYCKA TILL!

De flesta av Upplands brottarklubbar har fostrat brottartalanger, men som i de flesta idrotter så byter de klubb lite då och då. Det gjorde även Kenneth för att finna bra sparring, men han höll sig till Uppland - Östervåla BK.

Kenneth Ovsianikov

Ett stort brottarnamn från UAK. Kenneth är femfaldig svensk mästare i brottning och har 4 SM som jun. och 1 SM 1966 som senior i weltervikt. 1959 erhöll han UNT-guldet, vilket även Öregrundsbrottaren Peter Jansson erhöll 1989.

Som elitidrottare höll Kenneth på till 35-årsåldern, vilket förutom tävlandet på hemmaplan medförde många utlandsresor. 1967 deltog han i VM i Colorado och han var några gram (!) från att komma med till OS i Rom.

UAK:s Kenneth Ovsianikov tog sitt första stora SM efter en rad fina matcher – här i full fart med att knäcka en motståndare.

SK Velia

Ännu en anrik brottarklubb som bildades 1928 men är nu inte längre aktiv. Velia hade ett flertal sektioner i bl.a. Knivsta, Märsta, Gottsunda, Brunna och Östervåla.

Östervåla var en sektion i Velia från 1944 till 1952 då man frigjorde sig och bildade Östervåla Brottarklubb. Velias Märstasektion bildade sedermera Märsta Atletklubb som finns kvar men inte längre har brottning på programmet. 1970 lade Velia ner sin brottningsgren och den verksamheten uppgick därefter i UAK, Uppsala Atletklubb.

Vilka är reglerna i brottning?

Ja, det kommenterar SVT's sportjournalist Lotta Fahlberg på följande sätt:

Det finns nog inget förbund som har ändrat reglerna lika ofta som Internationella Brottningförbundet, FILA.

I OS i Stockholm 1912 tog det ryssen Klein 11 timmar att besegra finländaren Asikainen. Sen var han så utmattad att han inte orkade ställa upp i finalen.

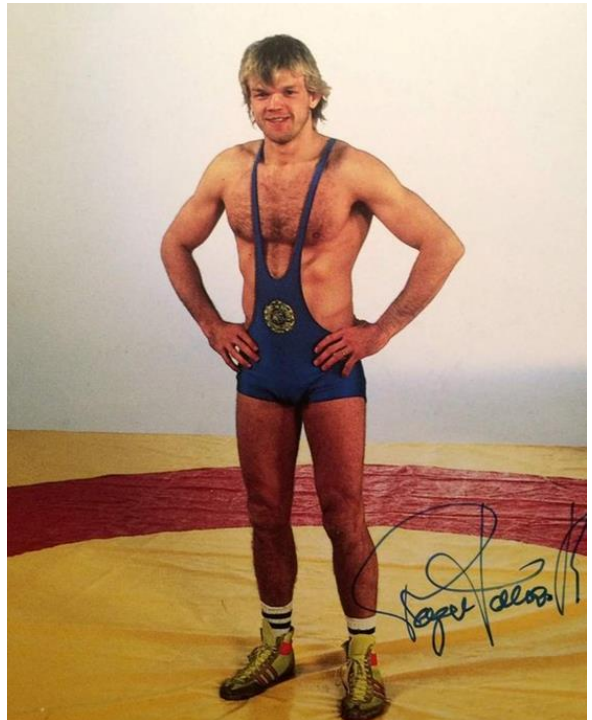
1984 ersattes tre stycken 3-minuters ronder med två stycken 3-minuters ronder. 1988 infördes en sudden death-period. 1992 tyckte FILA att en 5-minuters rond kändes bra, bara för att år 2000 gå tillbaka till 1984 års regler.

Och under OS 2008 var reglerna så krångliga att inte ens sportjournalisterna på plats begrep vad de såg. För att inte tala om poängberäkningen. I Peking 2008 blev svenske Ara Abrahamian av med sina rättigheter som aktiv då domarna ändrade poängen efter periodens slut. Plötsligt förlorade han en period han redan hade vunnit och OS-finalchansen rök all världens väg. Efter den händelsen krävde idrottens Skiljedomstol att FILA skulle ändra... ja ... reglerna.

Roger Tallroth, född 28 september 1960 i Heby, är en svensk före detta brottare, som blev olympisk silvermedaljör i grekisk-romersk stil 74 kg i Los Angeles 1984. Det var hans främsta merit tillsammans med EM-guldet på hemma-plan i Jönköping samma år. Publiken jublade så att taket höll på att lyfta. När Tallroth besegrade bulgaren Velitsjkov.

Tallroth tog också två EM-silver, 1982 och 1986.

Han kom fram som ett brottnings underbarn redan som 16-åring. Tre år senare startade karriären på allvar med en bronsmedalj vid junior-VM i Haparanda 1979.

Årets efter blev det en sjätteplats i JVM. Tallroth VM-debuterade bland seniorerna 1981 med en fjärde plats. Brottningsens konstiga regler på den tiden gjorde att det inte blev final. Tallroth slog en polack överlägset med 5-0. Men hade han släppt en poäng till 5-1 hade han varit i final och en garanterad silvermedalj.

1983 blev Tallroth femma i VM. 1984 var hans klart bästa år. Därefter blev det alltså bara en internationell medalj till, silver på EM 1986. 1985 blev hans femma på EM och 1987 fyra. Han avslutade karriären vid OS i Söul 1988 och en sjunde plats.

Han jobbar numera som heltidsbrandman i Hässleholm. Han är far till brottaren Zakarias Tallroth – landslagschef inför VM 2022 och är en svensk landslagsman i brottnings. Han tävlar för det svenska landslaget och tävlar i 71-kilosklassen samt 66 kilosklassen. Zakarias Tallroth skrällde i Las Vegas 2015 och vann sitt livs jackpot i form av ett överraskande VM-brons.

Enköpings Brottarklubb

Enköpings Brottarklubb grundades 1930 av lättviktsbrottaren Sune Stenberg, som sedan under många år var dess ordförande och ledare.

Norrtälje brottarklubb

Norrtälje Brottarklubb bildades den 10 oktober 1935. Klubbens första ordförande blev Einar Damberg.

På klubbens hemsida finns en omfattande föreningshistorik att fördjupa sig i för den som är intresserad. Tyvärr för lång för att återges här.

Östhammars brottarklubb

Saknar tyvärr skriven historik på sin hemsida

Heby brottarklubb

Saknar tyvärr skriven historik på sin hemsida. Roger Tallroths moderklubb.

Östervåla Atletklubb

Östervåla AK bildades den 16/11 1979 och firade därmed 30 år som förening under 2009. Brottning har dock funnits i Östervåla i hela 65 år då den introducerades på orten 1944 av den dåvarande Uppsalaklubben SK Velia.

Från 1944 tillhörde Östervålabrottarna SK Velia tills de 1952 bildade Östervåla Brottarklubb under ledning av legendaren Ingmar Persson.

1962 togs ÖBK in i ortens största förening Östervåla IF.

Året 1979 gick brottarna ur Östervåla IF och bildade Östervåla Atletklubb, som varit föreningens namn i över 30 år.

Även ÖAK har en omfattande föreningshistorik på sin hemsida att fördjupa sig i.

En annan variant av brottning är Amerikansk fotboll. En sport med ett stort inslag av Rugby och brottning, men med ett väldigt vilseledande namn. Inte för att jag nedvärderar sporten, utan för att jag är oerhört kritisk mot att ordet fotboll ens nämns i sammanhanget, när bollspel med fötterna knappt ens förekommer. Men brottning blir det, ofta, särskilt när bollhållaren inte hinner springa undan.

Leif Wahlström

Hur uppstod amerikansk fotboll?

Ur tidskriften Världens Historia

Amerikansk fotboll var ursprungligen en oerhört brutal sport. Skadorna var många och det inträffade till och med dödsfall. År 1905 dog 19 spelare.

Muskulösa män som tacklade varandra på ett fält – amerikans fotboll började som en vild och brutal sport, men har med tiden mildrats och förvandlats till en av världens populäraste idrotter.

Den första matchen i amerikansk fotboll spelades den 6 november 1869 mellan två lag från universiteten Rutgers och Princeton. Dåtidens variant av amerikansk fotboll var emellertid långt ifrån den idrott som utövas idag.

När spelarna for omkring på planen år 1869 påminde amerikansk fotboll mest av allt om en obskyr kombination av rugby och fotboll. Varje lag hade 25 spelare, som alla sprang efter en rund boll, som de bara fick sparka och slå på.

Under åren som följde tog alltfler universitet till sig den nya sporten, men de spelade med olika regler. I många fall var det hemmalaget som bestämde hur matchen skulle spelas, till exempel om spelarna fick lov att springa med bollen i händerna.

Ett stort steg mot vår tids amerikansk fotboll togs år 1880, då Walter Camp vid Yale University, i dag känd som den amerikanska fotbollens fader, fick igenom ett antal regeländringar.

De nya reglerna tillät bland annat bara elva spelare på planen och införde den karaktäristiska så kallade snap som i dag inleder spelsekvenser i amerikansk fotboll. En kort tid senare infördes även ett nytt poängsystem – och därmed var amerikansk fotboll i praktiken en helt annan sport än rugby och fotboll.

År 1922 bildades National Football League (NFL). Därmed spelades amerikansk fotboll inte bara på universiteten, utan även av professionella lag runt om i USA. På 1960-talet hade amerikansk fotboll blivit USA's populäraste sport, och framgången nådde nya höjder när den årliga finalen Super Bowl infördes år 1967. I dag är Super Bowl ett av världens största årligen återkommande idrottsevenemang, som bara överträffas i antal tittare runtom i världen av Champions League-finalen i fotboll.

Uppsala AFC 86ers är en av två uppländska klubbar med amerikansk fotboll och förankrat i Uppsala, som namnet antyder. Den andra klubben är Arlanda Jets och är följaktligen förankrad i Sigtuna kommun. Namnet Uppsala AFC 86ers kommer sig av att laget bildades 1986 och därmed är man en av Sveriges äldsta amerikanska fotbollsföreningar. Namnet 86ers som en efterlikning av 49ers i San Fransisco.

86ers hade sin storhetstid under tidigt 1990-tal då man bärgade hem två SM-titlar 1991 och 1992, och representerade Sverige i Eurobowl dessa år. Framåt mitten av 90-talet tunnades truppen ut på grund av bristfällig ungdomsverksamhet och laget klarade inte av att hålla sig kvar i Superserien. Men efter en kort sejour i Division 1 kvalade man dock in till högsta serien igen och tog sig 1997 till SM-final åter igen, där laget förlorade mot Stockholm Mean Machines.

År 2001 drog sig laget under pågående säsong ur och flyttades ner i serie-systemet. 86ers spelade till och med 2011 i Div I Norra, där man 2011 vann serien och även kvalmatcherna mot andra lag från Div I. Detta innebär att 86ers sedan år 2012 åter spelar i Superserien.

Klubben stod 2011, 2012 och 2015 som värd för SM-finalen i amerikansk fotboll.

2014 arrangerade Uppsala 86ers tillsammans med Sveriges Akademiska Idrottsförbund (SAIF) historiens första Student-VM i amerikansk fotboll.

Säsongen 2015 ledde DC Moe Kadkhodai ligans bästa försvar, med minst insläppta poäng. 86ers gick till semifinal, men förlorade mot regerande mästarna Carlstad Crusaders.

I dagsläget har 86ers valt att gradera ned sig till Div I extremt störd av dels pandemieffekter där tacklingar förbjöds pga smittorisken och fick spelare att ledsna och del av att det fortfarande saknas omklädningsrum på Österängen och avsaknad av läktare. Därmed kan inte superserien spela matcher där.

För damer finns också en superserie samt Div I och Div II. 86ers damlag spelar i Div I. Har börjat och slutat. Damerna spelar nu bara flaggfotboll.

Flaggfotboll. Sporten kan spelas både inomhus och/eller utomhus. Det är 4–7 spelare i varje lag. Är född ur Amerikansk Fotboll, men är helt kontaktfri. Det går ut på att föra bollen (en oval boll) till andra sidan av planen utan att motståndarna rycker i ens två "flaggor" (snören som hänger på var sida på höften, vilket ersätter tacklingarna i Amerikansk Fotboll). Du får kasta bollen framåt (1 gång) eller bakåt (flera gånger) och även springa med bollen. Du har 4 försök på dig att ta dig till halva plan. Sedan 4 försök att göra mål. Det går givetvis bra att göra poäng i första försöket.

Detta år 2022 vann 86ers SM i Flaggfotboll för 8:e året. Laget är formellt ett herrlag, men innehåller även de tjejer i 86ers som fortsätter att lira.

Juniorer. 2002 började man lägga mycket kraft på att få ihop juniorlag i alla olika grupper. 2010 hade Uppsala 86ers den största gruppen i U-19 landslaget med hela 19 stycken spelare på läger. 12 stycken fick följa med till Frankrike, varav 6 stycken startade mot Frankrike.

86ers har vunnit Dukes Tourney hela 6 gånger. 2016 (U15)^[1] 2009 (U19 & U17) 2008 (U19 & U15) 2006 (U16).

För närvarande har 86ers följande juniorlag: U13/U11 (PeeWee), U15, U17 samt U19.

86ers tog 2006 initiativ till att starta ett nationellt idrottsgymnasium, NIU, som har utvecklats till att vara landets enda Riksgymnasium och ihop med vårt regionala NIU utbildar c:a 60 elever på Celsiusskolan i Uppsala.

Arlanda Jets – 86:ers farmarklubb vissa år

Det var sommaren 1988 som Ed Soubiea gick ut på fotbollsplanen nära Tingvalla, där han bodde, och började kasta omkring med sin boll. Några småkillar i området blev nyfikna - bollen som Ed kastade med var inte rund, den var oval. Ed, en ditflyttad amerikan, tyckte det var kul att lära svenska killar den amerikanska varianten av fotboll. När hösten kom var det ett tiotal ungdomar i åldern 10-15 år som träffades några gånger i veckan och lekte amerikansk fotboll -

mest på skoj och utan några skydd eller våldsamma tacklingar förstås.

Arlanda Jets herrlag, svenskt lag i amerikansk fotboll från Märsta söder om Uppsala. Klubbens namn Arlanda Jets Amerikansk Fotbollsförening är närmast inspirerat från jetplanen på närliggande Arlanda flygplats.

Herrlaget vann SM-guld 2003 och silver 2008. Damlaget vann silver 2012, 2013, 2014 och 2016.

Arlanda Jets har även en dotterklubb i Upplands Väsby, **Wäsby Warriors**, för de yngsta åldersgrupperna för att de ska slippa åka för långt för att utöva sin idrott. I.o.f.s också en uppländsk klubb – men har ingen seniorverksamhet.

Ytterligare några klubbar har det funnits i Uppland, men som inte finns längre. Bl.a. i Knivsta fanns **Knifetown Gallants** och i Tierp Fanns **Tierp Iron Bulls**.

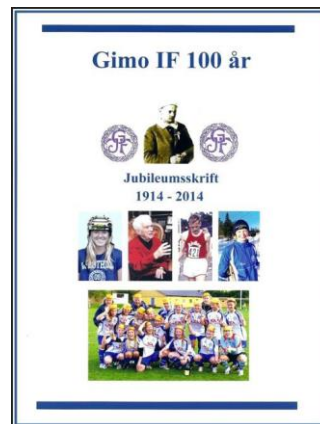
Uppländska jubileumsskrifter – del 3

Fler idéer, synpunkter och rättelser kring denna artikel och de två tidigare tas emot av mats.taxen@telia.com.

Gimo Idrottsförening

Gimo IF bildades 1914 och har genom åren lagt ned ett stort arbete på att bevara historien genom en lång rad jubileumsskrifter.

Den senaste och finaste kom ut till 100-årsjubileet 2014. Huvudansvarig var Yngve Vällstrand. Boken innehåller en presentation av dagens fristående föreningar för de olika sporterna, fotboll, ishockey, skidor, friidrott och tennis.

Den innehåller också många unika bilder, bl.a. från fotbollslandslagets träningsläger i Gimo 1992 och 2004.

Kristian "Kirre" Lindman kom i början av 1900-talet till Gimo bruk som biträdande skogschef, och var den drivande då klubben bildades.

Redan 1924 kom den första boken till 10-årsjubileet. Därefter kom det minnesskrifter 1934 (20 år), 1939 (25 år), 1954 (40 år), sedan ett hopp till 2004 (90 år)

Även 90-årsboken gjordes av Yngve Vällstrand med hjälp av Lars Wikfeldt. I boken beskrivs Gimo IF:s storhetsperioder i fotboll och ishockey samt storhetstiden för Gimo-spelen i fri idrott. På 1960-talet kallades tävlingen för lilla SM.

2006 arrangerade Upplands Idrottshistoriska Förening tillsammans med Gimo IF och SISU en cafékväll om Gimospelen. Tidigare friidrottsstjärnor berättade sina minnen på Idrottsgården. Det inspirerade Vällstrand och Wikfeldt att göra en speciell bok om Gimo-spelens historia,

Det blev en mycket fin och informativ bok om tävlingarna som pågick 1914-1977. I boken beskrivs Gimo Bruks utveckling parallellt med Gimospelen. Boken innehåller mängder av unika bilder, men också en resultatredovisning av de tre bästa i varje gren för samtliga år. Boken såldes i 1 100 exemplar, och är idag ett attraktivt objekt för idrottsbokssamlare.

IF Thor

Föreningen är en av Upplands äldsta med startdatum redan 1897. 1997 blev föreningen alltså 100 år, men fem år senare, 2002 kom jubileumsboken

”Idrottsföreningen Thor 100 år”. Det är en häftad bok i A4-format med 44 sidor.

IF Thor har också gett ut en 75-årsbok 1972. 1987 kom en enklare stencilerad skrift på 14 sidor, då klubben fyllde 90 år.

Den 1 augusti 1897 samlades några ynglingar på slottstrappan i Uppsala och bildade Idrottsföreningen Tohr, som ganska snart blev Thor. Det man började med var allmän idrott, det som nu kallas friidrott.

Men sedan har man också sysslat med skidor, skridsko, orientering, cykel och handboll. Numera är det bara skidor och orientering kvar.

Dominerande ledare under många år var Inga Löwdin, som också var drivande när Upplands Idrottshistoriska Förening bildades.

IFK Uppsala

IFK skrev jag om redan i förra avsnittet. Men här kommer mer.

Uppsalas avdelning av Idrottsföreningen Kamraterna bildades redan 1895. IFK var under första delen av 1900-talet landets dominerande bandyklubb.

Målvakten Sven ”Sleven” Säfwenberg är en legendar i bandyhistorien och sportens enda som fått Svenska Dagbladets bragdmedalj. Han var också en av de första svenska idrottsmän som gav ut sina memoarer. I ”25 år i buren” från 1936 berättar han livfullt om bandyns första decennier.

Men IFK har också gett ut jubileumsböcker. 100-årsboken från 1995 är kanske den viktigaste. Men redan 1920, efter 25 år kom den första jubileumsboken. Därefter kom det ut böcker 1945 (50 år), 1965 (70 år), 1985 (90 år) och 2005 (110 år)

Det har också kommit ut böcker om enskilda sporter i föreningen. 1965 kom det ut en bok som heter ”Fotbollen från 1954”. Det finns en bok som heter ”IFK Uppsalas bandyöden 1941-1958” och en som heter ”Ungdomsbandyn 1954-58”.

